

PROJEKT MENEDZSMENT KÜLÖNBÖZŐ KULTÚRÁK KERESZTTÜZÉBEN

Dr. PRÓNAY Gábor
Pro-COMpass Kft.

I. Távközlési és Informatikai Projekt Menedzsment Fórum,
Budapest, 1998. április 16.

*Az emberek hasonlóak, csak a szokásaik különböznek jelentősen.
Confucius, i.e. 551-479*

KULTÚRA = megoldások

- ☞ a külvilághoz való alkalmazkodáshoz
- ☞ a belső integrációhoz

TALÁLKOZÁS KÜLÖNBÖZŐ KULTÚRÁKKAL

- külföldi vállalatnak szállításkor
- külföldi érdekeltség a vállalatban
- multinacionális vállalat magyar leányvállalatában

MEGOLDÁSOK MAGYARORSZÁGON

<i>Menedzsment induláskor</i> <i>Beruházás</i>	Külföldi	Magyar
Zöld mezős	Pannon- GSM	Westel 900
Cégvásárlás	LTO-k	MATÁV

KULTÚRÁK FELISMERÉSE

Összehasonlítás

- ☞ pl: amerikai optimizmus - magyar pesszimizmus
- ☞ amerikai barátságosság → németek
franciák
brazilok

Előítéletek

saját kultúra = szemüveg
nyitottság jelentősége

A kultúra szintjei, jellemzői és felfedezési módjai :

- ☞ Felületen → alkotások, szertartások,
viselkedés → megfigyelés
- ☞ Közép rétegben → hitek és értékek
→ interjúk és vizsgálatok
- ☞ Mélyben → feltevések/feltételezések
→ következtetések, magyarázatok

1. Alkotások, szertartások, viselkedés

- ☞ **irodák** (“nyitott”/”zárt” ajtók,
közös helyiség / külön szobák)
- ☞ **kiváltságok** (étkező, garázs, lift, stb.)
- ☞ **üdvözlési szokások** (személyes/formális, test érintés)
- ☞ **megszólítás** (tegezés/magázás)
- ☞ **kapcsolat építés** (magánélet/munkahely)
- ☞ **öltözködés** (formális/egyéni/dressing down day)
- ☞ **írásos és szóbeli megegyezések**
(ügyvédszám 100 ezer lakosra:
US:279, GB: 114, D: 77, F: 29, J: 11)

2. Hitek/meggyőződések és értékek

- * siker kritériumok:
  - minőség - technológia - piacrészesedés
- * mi a menedzsment ?
- * megfelelő ember kiválasztása
  - (iskolák, szakmai tudás, anyagi juttatás, overqualification)

3. Alap feltételezések

◆ külső környezethez való alkalmazkodás

- ☞ **természethez való viszony** (kontroll-fatalizmus, bizonytalanságtűrés, -kerülés)
- ☞ **cselekvés jelentősége** (dolgok maguktól oldódnak meg?, cselekvés - gondolkodás viszonya)
- ☞ **igazság, valóság megítélése**
  - igazság = tények, adatok
  - igazság = tények, adatok + megérzés, összefüggések

Alapfeltételezések folytatás

◆ **belső integráció**

- ☞ **emberi természet** (X, Y elmélet)
- ☞ **feladat/kapcsolatok fontossága**
(barátért hazudni?)
- ☞ **férfi/női kultúra elvárásai**
(cselekvés, önmegvalósítás, siker-
- szociális jólét, biztonság, kapcsolat minőség)
- ☞ **a főnök szerepe** (hierarchia)
- ☞ **egyéni/kollektív szemlélet**

Alapfeltételezések folytatás

◆ kapcsolódó feltételezések (tér, idő, nyelv)

☞ **tér** (távolság, nyitottság/zárkózottság)

☞ **idő** (véges erőforrás szekvenciális felhasználásban - végtelen erőforrás párhuzamos felhasználásban)

- hatalom
- múlt - jelen - jövő

☞ **nyelv** (direkt/egyenes - áttételes)

hallgatás → provokáció vagy kölcsönös bizalom

Kultúrkörök

- nemzeti kultúrák
- társadalmi-gazdasági kultúrák
- regionális kultúrák
- ipari kultúrák
- vállalati kultúrák
- szakmai kultúrák
- funkcionális kultúrák
- személyes/egyéni kultúra

Kultúrák konvergenciája ?

1. mítosz : a világ egyre kisebbé válik

- ☞ integráció, konvergencia
- ☞ szuverenitás, kultúra megőrzés

2. mítosz : management is management

elvek, technikák azonosak

gyakorlati megvalósítás különböző

(egyéni/kollektív gondolkodás,
szerződéses/tárgyalásos megközelítés,
egyéni/közösségi felelősség, stb)

Kultúrkörök nemzetközi vizsgálata

Hofstede : 40 országban, 116 ezer egyéni kérdőív feldolgozásával

↳ Vizsgálati paraméterek :

- **hatalmi távolság** (autokrata ill. paternalista vezetés elfogadásának mértéke)
- **bizonytalanság kerülés** (kockázat kerülés erőssége)

KULTÚRKÖRÖK ÖSSZEHASONLÍTÁSA

Hatalmi távolság

PM ELJÁRÁS ELEMEI

Célkitűzések

- Végrehajthatóság - felelősség
- Idő - minőség - költség prioritása

Döntéshozás

◆ Ki dönt?

☞ centralizált - legfelső szinten

(bürokratikus - ázsiai)

- Japán: hierarchia és közösség egyeztetése

Board döntés - CEO döntés

☞ decentralizált - koncenzusos

(német, angolszász)

◆ Ki van bevonva a döntési folyamatba?

☞ széleskörű részvétel

angolszász

svéd

német

Döntéshozás folytatás

◆ Hol döntenek?

- ☞ formális szervezetben
- ☞ informális helyszínen (folyosó, golf pálya)

◆ Mennyi időt vesz igénybe?

- ☞ érdekeltek bevonásának szintje
- ☞ koncenzusra törekvés erőssége

Szervezet

Mátrix szervezet

◆ Ellenzők:

- ☞ Franciák → egységes vezetés
- ☞ Németek → egyértelműség (szerepek, felelőségek)

◆ Vezető

- ☞ Főnök vagy “edző”?

Tervezés és ellenőrzés

- ☞ Organikus kultúrában a tervezés stratégiai kérdés és ezért hosszabb időtávra (3-5 év) készül a végrehajtók bevonásával
- ☞ Jól olajozott gépezetű és bürokratikus kultúrában a tervezés operatív kérdés, rövid időtávra (1-3 év) készül az érdekeltek kis mértékű bevonásával. Rövidtávú tervek elsődleges célja a bizonytalanságok csökkentése.

- ☞ Költségvetés szerepe más az organikus kultúrában (teljesítés mérése), mint a bürokratikus kultúrában (sok paraméter mellett csak az egyik tényező a költségvetés)
- ☞ Ellenőrzés fontossága : más X és Y elméletben (X elméletben meghatározó, Y-ban a kommunikáció fontosabb)

Kommunikáció

- ◆ Organikus modellben és japánoknál meghatározó a kommunikáció szerepe.
- ◆ Latin országokban és németeknél az információ áramlás nem meghatározó.

Emberi erőforrás menedzsment

- ☞ munkatársak kiválasztása (emberi tulajdonságok, specializáció-átfogó tudás, szükséges iskolák, tudás/kapcsolatok)
- ☞ szocializáció (vállalati kultúra befogadása)
- ☞ oktatás-képzés (megszerzés iskolában/munkahelyen, oktatás szükségességéről ki dönt, hogyan tanuljunk és kitől, elmélet és gyakorlat fontossága)
- ☞ teljesítmény értékelés (szaktudás/lojalitás, egyéni/kollektív teljesítmény)
- ☞ jutalmazás és fizetés
- ☞ karrier tervezés

KULTURÁLIS KÜLÖNBSÉGEK MENEDZSELÉSE

- Különbségek figyelmen kívül hagyása:
az üzlet az üzlet

- ☞ Konvergencia a menedzsment gyakorlatban
- ☞ Szabványosítás, integrálás (globálisan)
- ☞ “egy igaz út” felfogása

Kulturális különbségek menedzselése (folytatás)

■ Különbségek minimalizálása

- “A” Globál vállalati kultúra - olvasztó tégely
pl: ABB gyakorlat
- “B” Kultúrák vállalaton belüli elválasztása
Célok - megvalósítási mód (szabadon)

■ Különbségek versenyelőnyé alakítása

- ☞ marketing előny: helyi igényekre jobb reagálás
- ☞ szakember toborzás: kiváló szakemberek a világ minden részéről
- ☞ költségelőny
- ☞ probléma megoldás: szélesebb perspektívában
- ☞ kreativitás
- ☞ rendszer flexibilitás